

Oponentský posudek na disertační práci

pana Mgr. Františka Krejčího

*Mlékárenský průmysl v Hlinsku v kontextu podnikání NESTLÉ v Československu
v první polovině 20. století,*

rkp. 205 s. (obrazová příloha a dokumenty s. 188-195),

Historický ústav, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové 2023

Studijní program – P7105 – Historické vědy

a) Aktuálnost zvoleného tématu

Z prvního pohledu téma disertační práce samo o sobě příliš aktuální není – věnuje se založení filiálky švýcarské mlékárenské firmy *NESTLÉ* v Československu ve druhé polovině 30. let 20. století, následně je ale velmi přínosné analýzou činnosti obchodního a výrobního zastoupení nejdříve v Moravském Krumlově, po ztrátě pohraničí na podzim 1938, v Hlinsku v Čechách, kde výroba začala v roce 1943. Důležitý je vztah firmy k hospodářskému vývoji Československa před 2. světovou válkou, a to i z mezinárodního hlediska, neboť *NESTLÉ* si vybudovalo pozici jednoho z největších potravinářských koncernů v mléčné divizi. Na území Československa byla firma ojedinělá v uvedené době především pro výrobu sušeného a kondenzovaného mléka a dětské výživy (sypké mléčné směsi). Vývoj autor dovádí až do 50. let 20. století, kdy byl tento průmyslový komplex v roce 1948 znárodněn a stal se součástí *n. p. Průmysl mléčné výživy (závod Hlinsko v Čechách)*. Činnost uvedeného potravinářského koncernu *NESTLÉ* je v podstatě zařazena do kontextu vývoje průmyslového zpracování mléka v českých zemích a v Československu od jeho počátků v 70. letech 19. století do roku 1950. Vedle hlavní linie výzkumu jsou zmíněna další důležitá témata související s mlékárenským průmyslem a podnikáním *NESTLÉ*, např. role odborného školství, českých a německých mlékárenských organizací

Struktura práce je chronologická a logicky tak témata na sebe navazují (vývoj mlékárenství jako odvětví potravinářského průmyslu, obchodní a výrobní aktivity NESTLÉ, zastoupení NESTLÉ v Československu, její technologie výroby a později začlenění hlineckého závodu do *Průmyslu mléčné výživy n. p.*).

Ve vybraných kapitolách disertační práce byl její text doplněn tabulkami (statistické údaje ohledně dopravy, prodeje mléka a mléčných výrobků, jejich složení, nebo stavu mlékárenských podniků atd.) a dobovými fotografiemi z činnosti hospodářského školství v Hlinsku v Čechách, ze stavby hlinecké mlékárny a z práce jejího personálu.

d) Výsledky disertace včetně nových poznatků

Autor disertační práce závěrem hodnotí svůj výzkum. Je zřejmé, že má dlouhodobý zájem o potravinářský obor a zejména o činnost firmy NESTLÉ v Československu.

Práce obsahově sleduje vývoj společnosti NESTLÉ na území Československa v první polovině 20. století s přesahem do staršího období v souvislosti se založením samostatného obchodního zastoupení této společnosti v Praze a následného vybudování prvního výrobního závodu a sušárny mléka v Moravském Krumlově již v 90. letech 19. století a částečně financované švýcarským investorem (sušárna). Firma NESTLÉ představovala první v podstatě globální podnik s desítkami pobočných výrobních závodů a prodejních zastoupení v Evropě včetně českých zemí (v rámci Rakouska-Uherska) a v USA. Vznik prvního obchodního zastoupení je v Československu vázán k roku 1918, poté ve druhé polovině 30. let navázala idea o vybudování firmy nejprve na Akciovou společnost NESTLÉ, pro výrobu a prodej potravin a následně na samostatné výrobní závody na zpracování mléka v Moravském Krumlově (1936) a v Hlinsku v Čechách (1939) s působností pro československý a posléze protektorátní trh.

Firma NESTLÉ zahájila na počátku 20. století obchod s čokoládovým zbožím a ve 40. letech došlo k obohacení produktového portfolia o instantní nápoje *Nestea* a *Nescafé*, což lze s rozvojem firmy vnímat jako pokus ovládnout trh s instantními produkty po druhé světové válce a stát se tak „jedničkou“ v celosvětovém potravinářském obchodu s práškovými potravinami.

V Československu podporovala společnost NESTLÉ svou specializaci a své výrobní aktivity v oblasti produkce hlavně instantních výrobků z čerstvého mléka, zatímco např. čokoládové výrobky, které patřily již tehdy do jejího produktového portfolia, dovážela ze

f) Splnění podmínek samostatné tvůrčí vědecké činnosti vědecké práce (§ 47, odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb.).

Předložená disertace splňuje jak obsahové, tak formální požadavky na původní vědeckou práci k udělení titulu Ph.D.

Oponentka pozitivně hodnotí úsilí autora vložené do koncepce disertace i do důkladné analýzy pramenné základny a rozsáhlé zpracované české i cizojazyčné dobové a současné odborné literatury. Na základě stanovených cílů a metod autor rozkryl jednu z dalších dosud nezpracovaných oblastí potravinářského průmyslu v Československu – působení zahraniční firmy NESTLÉ. Z disertace je též patrné důsledné vedení doktoranda školitelkou, zejména v metodologické rovině. Disertace přináší nové poznatky a odpovídá současnému trendu bádání v oblasti hospodářských a sociálních dějin.

g) Doporučení či nedoporučení k obhajobě

S ohledem na výběr tématu a autorovo úsilí o jeho zpracování doporučuji předloženou disertaci s názvem *Mlékárenský průmysl v Hlinsku v kontextu podnikání NESTLÉ v Československu v první polovině 20. století* pana Mgr. Františka Krejčího k obhajobě.

V Praze, dne 5. května 2023

Prof. PhDr. Marcela Efmertová, CSc.

Historická laboratoř (elektro)techniky,
Fakulta elektrotechnická ČVUT v Praze
Technická 2
CZ – 166 27 Praha 6